

## เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาดูภาวะจิตใจเขาก็ดูกันอย่างนี้ มีหลักหรือไม่มีหลัก สิ่งที่เป็นหลักก็ต้องเป็นหลัก เป็นหลักแล้วมันต้องอยู่กับหลักได้ ธรรมวินัยนี้เป็นหลักของเรา เราจะอยู่กับหลักของธรรมวินัย สิ่งที่ท่านบอกว่าเวลาถ้าคนมีธรรมนะ เวลาอ่อนนี้อ่อนไปตามธรรม เวลามีเหตุผลเป็นไปตามธรรม เวลามีเหตุการณ์ช่วยเหลือกัน มีการต้องพึ่งพาอาศัยกัน ก็ช่วยเหลือกันไปเป็นครั้งเป็นคราว ถึงที่สุดแล้วเราก็กลับมาขึ้นในหลักการของเราได้ แต่ถ้าคนมีกิเลส เวลาเราให้ธรรมสิ่งใดๆ เวลาช่วยเหลือกันแล้วมันจะผูกพันกันไป มันจะติดพันกันไป แล้วมันจะไป แล้วมันจะย้อนกลับมาจุดยืนของตัวเองไม่ได้ มันจะเสียไป

นี่ก็เหมือนกัน เวลาท่านทำงานเราก็อช่วยเหลือท่าน ท่านทำทุกอย่างเราก็อช่วยเหลือ เราก็ดูแลไป แต่บางอย่างมันเป็นเรื่องของโยมเขา อย่างเช่นเรื่องการหล่อพระนี่เป็นเรื่องของโยมเขา เป็นเรื่องบุญกุศล เห็นไหม ดูอย่างท่านมาที่นี้ท่านบอกว่าที่มันต่ำ เวลาที่มันต่ำจะไปถมที่นะที่มันต่ำ ที่มันต่ำให้เป็นส่วนที่มันต่ำ แต่อย่าให้ใจมันต่ำ ใจมันต้องสูงขึ้น ยกสถานะของใจให้สูงขึ้น

นี่ก็เหมือนกัน ภาวะของการทำบุญกุศล เรื่องอามิสศรัทธาเป็นเรื่องของโยมเขา เรื่องของพระมันต้องย้อนกลับมาทำเรื่องของใจ ทำเรื่องการภาวนาของใจ ให้ขึ้นในหลักของเราให้ได้ ทำเข้ามาตอนนี้ เราถึงว่ามันต้องดูกาลเทศะ เป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้ ถ้าโยมไปก็คือโยมไป ถ้าโยมไม่ไปก็คือเรื่องโยมไม่ไป

ที่นี้การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัตินะ ว่าเราจะได้ขั้นภูมิไหนก็แล้วแต่ เราจะมีความรู้ความเห็นของเราขนาดไหน อันนั้นเป็นความเห็นของเรา ความเห็นของเรา กับสัจจะความจริงมันเป็นคนละอันกัน ถ้าสัจจะความจริง การปลูกบ้านปลูกเรือน การก่อสร้างตึกยิ่งใหญ่เท่าไร ยิ่งตึกร้อยชั้นพันชั้นขึ้นมา รากฐานต้องสำคัญที่สุดเลย รากฐานของ

ตึก เสาเข็ม กานคอดินอันนี้ มันจะรับภาระน้ำหนักได้ขนาดไหน โครงสร้างมันจะมีความสำคัญมาก

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิถ้ามีพื้นฐานของศีล มีพื้นฐานของสมาธิ มันจะถือว่ารับโครงสร้างของมรรคผลนิพพานได้ ถ้าไม่มีโครงสร้างของมรรคผลนิพพานนี้ทำกันไปนะ ความคิดของเราไป เติลิดเปิดเปิงตามความเห็นของตัวเอง ทำแล้วมีความเห็นต่างๆ รู้ภาวะต่างๆ รู้สิ่งต่างๆ

ความรู้นะ นี่เรื่องของอภิญญา หูทิพย์ตาทิพย์นี้ไม่ใช่เรื่องการชำระกิเลส จะรู้สิ่งต่างๆ จะรู้ภาวะแปลกประหลาดมหัศจรรย์ขนาดไหน รู้ไปเกิด รู้ไปแล้วมันเรื่องของโลกิยะ รู้แล้วมันก็เสื่อมสภาพมันไม่เป็นความคงที่หรอก แต่เวลามันรู้ขึ้นมาที่มีความยึดมั่นถือมั่นนั้นว่าเรามีความรู้ต่างๆ เรามีความเห็น เรารู้วาระจิต เรารู้เหตุการณ์ล่วงหน้า มันจะทำให้หัวใจยึดมั่นถือมั่นในความเห็นของตัวเอง มันจะจองหองพองขนในหัวใจของมัน มันจะยึดมั่นถือมั่น อันนี้เป็นธรรมหรือเป็นกิเลส?

ถ้าเป็นธรรมมันต้องละความยึดมั่นถือมั่น มันต้องมีความสุข มันต้องมีความปล่อยวาง แต่ถ้ายึดว่าเรา รู้ เราเก่ง เราฉลาด เป็นไปไม่ได้เลย ถ้ารู้ว่าเราเก่ง เราฉลาด นั้นละมันเป็นเรื่องของความที่ว่ามันไปคว้าเอาสิ่งที่ภาวนาส่งออก ออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นว่าเรา รู้ เราเห็น แต่มันไม่ใช่รู้เห็นตามสัจจะความจริง ถ้ารู้เห็นตามสัจจะความจริงนะ พระเทวทัตรู้ดีกว่านี้ อีก พระเทวทัต เห็นไหม ทำเป็นงูไปพันหัวพระอชาตศัตรู เหาะเหินเดินฝ่าพระเทวทัตก็ทำได้ ทำไมพระเทวทัตคิดขนาดที่จะทำร้ายฆ่าพระพุทธเจ้าได้ล่ะ?

นี่ถ้ามันไม่ใช่ธรรมมันจะเป็นแบบนี้ ไม่ใช่ธรรมมันเป็นความรู้ความเห็น แล้วยึดมั่นถือมั่น ความยึดมั่นถือมั่นของตัวเองว่าตัวรู้ ตัวเห็น ตัวเก่ง ตัวฉลาด มันเป็นกิเลส มันเป็นความเห็นที่ยึดมั่นถือมั่น มันไม่เป็นความจริงเลย ถ้ามันจะเป็นความจริง เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าต้องมีสัมมาทิฐิความเห็นชอบ ความเห็นชอบ ความเพียรชอบ การระลึกชอบ ความระลึกชอบต้องมีสติสัมปชัญญะชอบ ถึงต้องกลับมาพุทโธไง

จะรู้เห็นฉลาดขนาดไหนรู้ไปเกิด ไม่มีความหมายหรอก เอ็งรู้ไปขนาดไหนเอ็งก็ทำให้เอ็งจองหองพองขนไปในความรู้ความเห็นของตัวเอง แล้วว่าอันนี้เป็นนิพพาน นิพพานคือความรู้ วาระจิต ความรู้ต่างๆ อภิญญาต่างๆ นี่ไม่ใช่การชำระกิเลส การชำระกิเลสคือการถอนตัวตน

ถอนอรรถาความเห็นของตัว ถอนความเห็นของตัวจากภายใน ถอนอันนี้ออกมาต่างหาก แล้ว ถอนออกมาแล้ว นี่สุขขวิปัสสโก พระอรหันต์ที่ว่าดูอย่างพระจักขุบาล พระจักขุบาลเป็นพระอรหันต์นะ นี่เป็นพระอรหันต์แต่เป็นสุขขวิปัสสโก

พระอรหันต์ออกไปชนบท ออกไปในป่า ไปภูพานาจนตาแตก พอตาแตก พระอรหันต์กลับไม่ได้ กลับบ้านไม่ได้ ต้องให้พระอรหันต์ด้วยกันไปบอกญาติโยม ไปบอกลุง ลุงก็เลยไปเอาหลานมาบวชเป็นเณร แล้วให้หลานไปแจ้งพระจักขุบาลกลับมาจากในป่านั้นกลับมาวัด นี่กลับมาวัดแล้วมาเดินจงกรมอยู่ มาเดินจงกรมอยู่เพราะว่าเป็นพระอรหันต์ เดินจงกรมอยู่ ใช้ความเพียรวิหารธรรมอยู่ เหยียบสัตว์ตาย เหยียบอะไรตาย นั่นนะเป็นพระอรหันต์ แต่ความเห็นเรื่องของโลกมันก็เป็นเรื่องของโลก เรื่องอกุญญา นี่สุขขวิปัสสโก ไม่มีสิ่งนี้ก็ไม่มีสิ่งนี้

พระอนุรุธะ เห็นไหม พระพุทธเจ้าปรินิพพานอยู่ พระอนุรุธะนั่งอยู่ด้วย จนเห็นว่า พระพุทธเจ้านิ่งเงียบไปแล้ว จนพระที่อยู่ด้วยกันถามว่า

“ไม่ใช่พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วหรือ?”

พระอนุรุธะบอกว่า “ยัง ตอนนี้พระพุทธเจ้าเข้าตั้งแต่ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌานขึ้นไป ขึ้นไปเรื่อยๆ จนอากาศอันญายตนะ แล้วย้อนกลับ”

นี่ปากก็พูดไปนะ พูดกับพระทั่วไป แต่ใจรู้ไปหมดเลย เพราะว่าผู้ที่นี้มีโดยธรรมชาติเหมือนเรามีตาเราจะเห็นสิ่งต่างๆ เลย คนถ้าไม่มีตาก็จะมองเห็นสิ่งนั้นไม่ได้ แต่เราจะบอกอย่างนั้นได้ นี่อกุญญาจะมีได้ต่อเมื่อเป็นบางองค์ มีบางองค์รู้สิ่งนี้ได้ รู้สิ่งนี้ได้ ถ้าทุกอย่างต้องรู้ อกุญญาหมดถึงชำระกิเลสแล้ว พระจักขุบาลจะเป็นพระอรหันต์ได้ไหม? ในเมื่อพระจักขุบาลไม่มีอะไรเลย พระจักขุบาลขนาดเดินกลับมาต้องให้หลานไปพากลับมา

นี่พระอรหันต์เหมือนกัน ใจนี้บริสุทธิ์เหมือนกัน พ้นจากกิเลสเหมือนกัน แต่ไม่รู้สิ่งต่างๆ เรื่องอกุญญา เรื่องรู้วาระจิต เรื่องอะไร ไม่รู้เลย ไม่รู้สิ่งนั้นเลย มันไม่ใช่เรื่องจำเป็น มันไม่ใช่เรื่องว่าสิ่งนี้เป็นหลักการ หลักการของเราคือความดำริชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกรู้ชอบ ความชอบอันนี้จะย้อนกลับมาชำระกิเลส กิเลสจากภายใน แล้วเวลามรรคเกิดขึ้นมา คนไม่เคยประพฤติปฏิบัติมันจะไม่เคยมีมรรค ถ้าไม่เคยมีมรรคจะไม่เคยมีผล ถ้าพูดถึงมรรคไม่มี นี่พระพุทธเจ้าบอกกับสุภัททะนะ

“สุกัททะ เธออย่าถามให้มากไปเลย ในศาสนาต่างๆ ในลัทธิต่างๆ กิ๊วของเขาดิเี่ยมๆ ของใครก็ว่าของเขาดิเี่ยม” แต่พระพุทธเจ้าบอกว่า “ถ้าศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนาไหนไม่มีผล” แล้วมรรคมันเกิดขึ้นได้อย่างไร?

มรรคของเรา เราก็ดูความเห็น ดูในตำรา การเลี้ยงชีวิตชอบ เห็นไหม ความระลึกรู้ชอบ เป็นมรรค แล้วเราก็มายึดชีวิตชอบของเรา อันนี้เป็นมรรค โลภะเป็นมรรคความเห็นของเรา มรรคที่ว่าความประพฤติปฏิบัติชอบ มันเป็นส่วนหนึ่ง มันเข้ากับมรรคได้ เข้ากับมรรคส่วน นั้น แต่มรรคส่วนนี้มันเป็นมรรคที่ว่าเรายึดมา นี่เงินในธนาคาร เราผ่านเข้าไปในธนาคารเห็น ธนาคารเงินเต็มเลย เงินของใคร? คือเงินของธนาคารไม่ใช่เงินของเรา

นี่มรรค ผล นิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระไตรปิฎกนี้ขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดเลย แล้วเราก็ก็นั่งอ่านมา มรรคอย่างนั้นๆ เราก็ดูพยายามจะ เลียนแบบให้ได้อย่างนั้น การเลียนแบบ การคัดลอก...นี่มันไม่ผิดถ้าเราจะเริ่มต้นจากการศึกษาเล่า เรียน เราดัดแปลงตนของเราไป ในเมื่อเราต้องเวียนตายเวียนเกิด เราก็นำสมของเรามาขึ้นมาคุณ งามความดี เราพยายามดัดแปลงตนให้การเลี้ยงชีวิตชอบมันอยู่ในบุญกุศล แต่อย่างนี้มันเป็นของ ยึดมา เพราะมันไม่เกิดจากภาวะของใจ

ถ้ามรรคที่เกิดจากภาวะของใจ เห็นไหม เวลาเรามีความสบายใจ นี่เรามีความสบายใจ มากเลย ถ้าคนทำสมาธิมันจะมีความว่างแบบนั้น แต่มันไม่ใช่มีความสบายใจอย่างนั้น ความ สบายใจอย่างนี้มันเกิดขึ้นเอง มันเป็นเรื่องที่ว่ามันเกิดขึ้นเอง แล้วมันก็ปล่อยวางเอง แล้วเดี๋ยวมันก็ กลับมาฟุ้งซ่านอย่างเก่า กลับมาความคิดมันจะโผล่ขึ้นมา ในความเห็นของเรามันจะควบคุม ไม่ได้ ถึงต้องมีพุทโธ ึง มีพุทโธ พุทโธ พุทโธ มีพุทโธเพื่อสติสัมปชัญญะ เพื่อยับยั้งสิ่งนี้ ึง

นี่ความสบายใจอันนั้นเหมือนกับมันเป็นการปล่อยวางอารมณ์ต่างๆ มันก็เป็นความสบาย ใจเข้ามา แต่สัมมาสมาธิเราควบคุมการปล่อยวางเข้ามา เราจับต้อง เราควบคุมได้ เราบังคับบัญชา ได้ ความที่ต้องปล่อยวาง เรากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธแล้วจิตมันจะสงบเข้ามา มันเป็นไป บางครั้งบางคราว บางครั้งบางคราวเพราะสติสัมปชัญญะเราทันใจ เราจะควบคุมสิ่งนี้ได้ ถ้า ควบคุมสิ่งนี้ได้มันจะเป็นสัมมาสมาธิ แต่กิเลสในหัวใจ พอเราเริ่มตั้งสมาธิมันก็ยังฟุ้งซ่าน มันยัง ต่อต้าน มันยังหาทางออกของมัน นี่กิเลสมันจะคืนรนของมันจากภายใน

นี่ตรงนี้ไงที่ทำสมาธิได้ยาก ทำสมาธิได้ยากเพราะว่าความต่อต้านของกิเลส กิเลสภายใน มันต่อต้านออกมา เราถึงควบคุมสัมมาสมาธิไม่ได้ ถ้าเราควบคุมสัมมาสมาธิไม่ได้ นี่สัมมาสมาธิ นี่เป็นหนึ่งในมรรค ๘ มรรคจะเกิดเกิดอย่างนี้ มรรคจะเกิดเกิดจากเรา เกิดจากใจของเราเป็น สัมมาสมาธิ ความเป็นสมาธิมันเกิดสติสัมปชัญญะขึ้นมา สติถูกต้อง สัมมาสติเกิดขึ้น นี่ความ เพียรคัดแปลงใจขึ้นมา นี่มรรคมันเกิดอย่างนี้ แล้วอย่างที่เขาพูดกันว่าเขารู้วาระจิต เขารู้สิ่งต่างๆ เขารู้มหาศาล นี่เขารู้อะไร?

เขายังไม่รู้ตัวเขาเองเลย เขาไม่สามารถตั้งสัมมาสมาธิได้ เขาไม่เคยควบคุมสมาธิได้ ทีนี้ สิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่อยู่ขึ้นไปมันรู้ไปโดยธรรมชาติ รู้โดยที่ว่ามันหมุนส่งออกไป มันส่งออกไป เพราะถ้าเขารู้สิ่งนั้นได้เขาต้องบังคับบัญชาได้ใช่ไหมว่าอยากรู้สิ่งนั้น ต้องการเพ่งดูตรงนั้น ใคร คิดอย่างไรเขาต้องเข้าไปตรงนั้นได้ เพราะเขาควบคุมใจของเขาได้ ในเมื่อเขาควบคุมใจเขา ไม่ได้ สิ่งนั้นเกิดขึ้นมันเป็นมรรคไหม? มันไม่ใช่มรรค มันไม่ใช่การเกิดขึ้นจากการที่เราสร้าง ขึ้นมาเป็นสิ่งที่เป็นสมบัติของเรา

อย่างที่ว่าเงินของเรา มรรคที่เราศึกษามาเป็นมรรคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม นี่ขึ้นมา สิ่งที่ยืมมาไม่ใช่ของเรา เราควบคุมไม่ได้ เหนือความควบคุมของเรา สิ่งที่เกิดขึ้นจากเรา เราฝึกฝนขึ้นมาจนเกิดแล้วเราควบคุมของเราได้ เราควบคุมมรรคของเราได้ เรา ควบคุมได้ เราจัดแจงได้ เราวิปัสสนาได้ นั่นคือมรรคของเรา

นี่ถ้ามรรคอย่างนี้เกิดขึ้นมา มันถึงว่ามรรคเกิดขึ้นจากในหัวใจของเรา เป็นมรรคส่วน บุคคล มรรคของใจดวงนี้สร้างสมขึ้นมาได้ มรรคที่เกิดขึ้นสร้างสมขึ้นมาได้มันจะเริ่มแยกแยะ ออกมา ยกขึ้นสติปัฏฐาน ๔ ได้ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แยกแยะสิ่งนี้ได้ นี่ถึงเป็นการ ชำระกิเลส นี่ถึงจะเข้าเป็นอริยมูมิไป ถึงจะเข้าถึงมรรคผลนิพพานไป แล้วที่เขาคุยกันเขาพูดกัน มันไกลมาก มันตกอยู่คนละฟากของการเป็นสัมมาเลย มันเป็นมิจฉาทั้งหมดเลย

ฉะนั้น ถ้าเป็นมิจฉาคือความเห็นผิด สิ่งที่ทำอยู่นั้นเป็นความเห็นผิด แต่ตัวเองเข้าใจว่า อันนี้เป็นของตัวเอง เป็นสมบัติของตัวเอง แล้วก็ยึดว่าตัวเองรู้ ตัวเองเก่ง แล้วพอฟ้าตัวเองรู้ ตัวเอง เก่ง จะกลับมาพุทโธ พุทโธไม่ได้ละ ฉันทภาวนาขนาดนี้จะให้กลับมาพุทโธอีกหรือ กลับมาพุท โธ กลับมาที่สัมมาสมาธิ กลับมาที่ตั้งมั่น กลับมาที่บาทฐาน กลับมาที่รากฐานของจิต กลับมาที่

รากฐานของเสาเข็มที่จะสร้างสมตึกขึ้นมา เอ็งจะไปเล่นว่าว เขาเล่นว่าวกันอยู่บนอากาศ ชักว่าวกัน ถ้าเชือกขาดเมื่อไหร่ ว่าวมันก็ตกดินเมื่อนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ไปลုပ်คลำความเห็นของตัวที่ส่งออกไปในอากาศ ไปดูว่าอยู่ในกลางอากาศ ถ้าว่าวขาดเมื่อไหร่หัวมันก็ปักดิน หัวมันต้องปักดินแล้วมันจะไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย แล้วมันก็เสื่อมสภาพไป สิ่งนั้นเป็นเรื่องของเขา นี่พูดถึงว่าถ้าความเห็นของเขามันเป็นอย่างนั้น ถ้าความเห็นเป็นอย่างนั้นปล่อยเขาไป ปล่อยเขาไปไม่ต้องไปยุ่ง ปล่อยไปเลย ความเห็นคือทิฐิ ทิฐิความเห็นถ้ามันต่างกันแล้วมันไม่เชื่อกันหรอก แล้วถ้ามันไม่เชื่อกัน สิ่งที่เป็นกระแส โลกปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร?

ดูอย่างพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะไปบอกสัญญาชัย บอกสัญญาชัยว่า “เจอปุทธเจ้าแล้ว พระพุทธเจ้าสอนเรื่องอริยมรรค นี่ไปหาพระพุทธเจ้า ไปอยู่กับพระพุทธเจ้าเถอะ”

สัญญาชัยบอกเลย “ในโลกนี้คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก?”

พระสารีบุตรบอกว่า “ในโลกนี้คนโง่มาก คนฉลาดน้อยกว่า”

“ถ้าจะไปอยู่กับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสอนเรื่องอริยมรรค เป็นเรื่องของผู้ที่ปัญญาเป็นปัญญาชนถึงจะเข้าถึงได้ ผู้ที่ฉลาดมีน้อย ถ้าจะไปอยู่กับพระพุทธเจ้าไปเถิด แต่เราอยากอยู่กับคนโง่ เพราะคนโง่มันสอนง่าย”

นี่สัญญาชัยไม่มา อยู่ในพระไตรปิฎก เราไม่ได้พูดขึ้นมาลอยๆ เรื่องนี้อยู่ในพระไตรปิฎกเป็นหลักฐานขึ้นมาเลย นี่โลกนี้คนโง่มาก คนโง่มากมันก็ต้องตามกระแส แล้วกระแสเขาว่าถ้าใครรู้เห็นอะไรแปลกๆ คนนั้นเก่ง คนนั้นยอด แล้วเขาก็ยกยอปอปั้นกัน นั่นคือกระแสของเขา เขาติดในกระแสของเขา เขาไปตามกระแสของเขา ปล่อยเขาไปอย่าไปยุ่งกับเขา

เราอยู่ในเรื่องของเรา เราอยู่ในเรื่องของมรรค เราอยู่ในเรื่องของความถูกต้อง เราอยู่ของเรา แล้วเราสร้างสมของเราขึ้นไป เราสร้างสมทำได้เท่าที่ทำได้ ใครจะเป็นอย่างไรเป็นไปตามแต่กรรมของสัตว์โลก สัตว์โลกต้องเป็นไปตามกรรมอย่างนั้น อย่าไปยุ่ง ปล่อยไปตามกรรม เหวี่ยง